

«Народна лялька- Берегиня роду»

ВИКОНАЛА:

УЧЕНИЦЯ 11 КЛАСУ
КОСТЯНТИНІВСЬКОГО
РАЙОННОГО НВО №1 «ТАВРІЯ»
ГЛАГОВСЬКА ЄЛИЗАВЕТА ІГОРІВНА
НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: ТРЕБУШНА Н. І.

- ▶ **Мета роботи:** навчитися виготовляти народну ляльку, відкрити можливість використання таких виробів для ігор і подарунків, вивчати художні цінності українського народу.
- ▶ **Актуальність теми:** полягає у тому, що будь-який народ має берегти традиції свого народу, адже без цього, як відомо, не може бути майбутнього.
- ▶ **Об'єкт дослідження:** лялька мотанка;
- ▶ **Предмет дослідження:** лялька оберег у культурі нашого народу;
- ▶ **Методи дослідження:** описовий, порівняльний, практичний;
- ▶ **Наукова новизна роботи:** було досліджено ляльку мотанку, яку виготовляли на території Запорізької області та використовували як оберіг та іграшку.

Народна лялька відома з незапам'ятних часів і своїми витокami сягає доби Трипільської цивілізації, і тому вона здавна шанується як оберіг, та виконує захисну функцію дому, близьких та рідних людей.

Перша лялька мотанка з'явилася майже 5000 років тому. Це була не просто іграшка. Вважалося, що вона захищала людину від неприємностей і бід.

Ляльку часто використовували в ритуалах. Під час виготовлення ритуальної ляльки, в неї вплітали все те, від чого людина хотіла позбутися, і спалювали цю незвичайну ляльку на вогнищі, або топили у воді.

У всіх слов'янських народів було велике різноманіття саморобних ляльок. Традиції виготовлення ляльок на території, де проживали слов'янські народи, існували аж до середини 20 століття. За призначенням слов'янські ляльки поділялися на обрядові, оберегові, ігрові та авторські художні.

Лялька мотанка звичайно багата на символіку, адже не дарма її ставили у хаті як оберіг. Українська лялька мотанка відрізняється від інших слов'янських ляльок тим, що в неї на обличчі намотаний хрест – знак Сонця, або знак, який нагадує про чотири сторони світу, та стільки ж сезонів у році.

Ляльку мотанку пов'язують з уявленням про життя і небуття, з досвідом минулих поколінь та їх зв'язком з майбутніми поколіннями. Секрети виготовлення ляльок передавалися в родині від матері до доньки. Тому коли дівчина виходила заміж, мати дарували їй ляльку мотанку, як оберіг для нової домівки. Найчастіше цією лялькою була баба-берегиня. Головною функцією баби-берегині було оберігати достаток родини. Тому в середину такої ляльки вкладали зерно, монети чи вовну. Це все робилося за для збереження домашнього тепла і фінансового достатку.

▶ Що ж до зовнішнього вигляду, то лялька має бути одягнена в світлу велику сорочку та спідницю. Ці елементи одягу є оберегами, які несуть внутрішній зміст. Наприклад, спідниця символізує землю, а сорочка означає три часи – минулий, теперішній і майбутній. Та при цьому декоративні орнаменти можуть бути довільними, у традиціях тієї чи іншої місцевості. Окрім цього, повинен бути і головний убір – стрічка чи хустка, яка символізує зв'язок з небом. Також враховують те, який колір одягу має бути у ляльки:

- ▶ червоно-зелені відтінки - для добробуту родини;
- ▶ зелено-золотисті – для успіху у фінансових справах;
- ▶ червоні, рожеві, помаранчеві – для щастя у кохані;
- ▶ блакитні відтінки- для успіху у творчості.

- ▶ Ляльку мотанку може зробити кожен, тож на Україні її робили з доступних дешевих матеріалів: соломи, трави, ниток, тканини, очерету тощо, а також без застосування будь-яких інструментів. Спосіб виготовлення простий: перев'язування, перекручування та перемотування тканини. Відповідно ляльки бувають вузлові та мотані.
- ▶ Вузлові ляльки виготовляли шляхом намотування та прив'язування тканини без застосування голки.
- ▶ Лялька мотанка виготовлялася способом без в'язання вузлів, але великої різниці в цих ляльках немає.

Висновки:

1. Вивчили народну ляльку та ознайомилися з історією виникнення традиційних народних ляльок;
2. Вивчили класифікацію ляльок і ознайомилися з матеріалами, що використовують для їх виготовлення;
3. Ми навчилися створювати авторські ляльки, як об'єкта національної історії та культури.

Дякую за увагу!

